

Europa en construcció, objectiu 2008

Des del 1993, la imatge de marca de la Unió Europea consisteix a fer-se garant de quatre llibertats fonamentals. Aquestes són la lliure circulació de persones, béns, capitals i serveis. Sabem que una cosa és l'articulat dels tractats i, una altra, la realitat. Respecte a la lliure circulació de capitals i serveis, tot just estem a les beceroles. Construir un veritable mercat interior requereix el desenvolupament d'aquestes dues potes coixes. Mentre es treballa discretament en la qüestió dels capitals, la Comissió Europea va posar sobre la taula el març del 2004 la seva visió per possibilitar la lliure circulació de serveis. La proposta de directiva de serveis s'ha vist fortament contestada per l'esquerra i per alguns estats membre. Així, s'introduiran canvis importants al text original, que alentiran l'aprovació de la directiva. La voluntat és unir les economies europees en l'omnipresent sector de serveis (entorn del 70% del PIB europeu). Ara bé, com es pot fer?

La Comissió havia identificat una situació insostenible per a les empreses que volen operar a àmbit europeu. Ja sigui amb normatives discriminatòries de caire proteccionista o mitjançant traves administratives, les empreses de serveis ho tenen difícil per arribar a clients estrangers. L'objectiu principal de la directiva és garantir el dret d'establiment en qualsevol estat membre i el desenvolupament de feines transfrontereres.

Per garantir el dret de l'empresa a instal·lar-se en un altre estat, la Comissió fa una crida general a revisar i, si cal, posar fi a qualsevol normativa discriminatòria envers els agents estrangers. A través de la cooperació entre els estats, la conciliació de la Comissió Europea i amb la censura del Tribunal de Justícia europeu s'hauria d'arribar al punt de l'harmonització a tota la Unió Europea. Les regles del joc per a empreses i consumidors haurien de ser

Les iniciatives legislatives de la Comissió Europea sovint passen desapercibudes. Però el procés de ratificació del Tractat constitucional està començant a desvetllar l'interès de l'opinió pública pels temes comunitaris. Part de la campanya francesa pel referèndum de la Constitució europea ha girat entorn d'una d'aquelles iniciatives de volada llançades des de Brussel·les. És una proposta de directiva per avançar en el mercat interior liberalitzant el sector de serveis.

equiparables a tots els països de la UE. Completant l'acció de les administracions, el teixit empresarial hauria de dotar-se de codis de conducta deontològics d'abast europeu. Pel que fa a empreses que vulguin exportar el seu servei sense moure's del seu país d'ori-

gen o desplaçant-se per períodes curts de temps, el criteri que cal seguir serà l'anomenat principi del país d'origen.

L'esmentat principi és un eufemisme del principi de la confiança cega entre països. Si una empresa està autoritzada en un país determinat a exercir la seva activitat, cap altre ha de demanar-li explicacions sobre qui és, què fa i com fa la seva feina quan exporti un servei.

Quasi tots els serveis propis de l'economia dels nostres temps es veurien afectats per la desregulació que comporta la proposta de la directiva. Parlem de serveis de consultoria, distribució, construcció, seguretat, publicitat, empreses de treball temporal, serveis domèstics, agències immobiliàries, advocacia, estudis d'arquitectura, serveis audiovisuals, guia de turisme... Queden exclosos els serveis financers, les comunicacions electròniques, els serveis de transport i les activitats connectades a l'autoritat. També es proposa obrir a la lliure competència els serveis assistencials, sanitaris i educatius. En els anomenats serveis d'interès general és on l'esquerra i els països nòrdics han posat el crit al cel, ja que els fonaments mateixos de l'estat del benestar en queden afectats.

L'esborrany de la directiva introdueix una subtil diferenciació en els serveis d'interès general, segons la qual només seran susceptibles de liberalització els serveis d'interès econòmic general. Tanmateix, aquesta definició, més que aclarir la situació, ha acabat confonent l'audiència i ha generat desconfiança sobre les veritables intencions de la Comissió.

Tornant al principi del país d'origen, qui en pot témer l'aplicació? Doncs, sens dubte, ciutadans de països amb elevades prestacions i cobertura social, que rebutgen serveis de pitjor qualitat encara que siguin més barats. I a qui pot beneficiar la implantació del principi del país d'origen? Sens dubte també a les empreses capaces d'oferir preus competitius, procedents de països on les exigències, la qualitat, els salaris i el cost d'oferir el servei siguin més baixos. Pensem per exemple en una empresa sueca i una altra d'eslovaca, que ofereixen, ambdues, el mateix tipus de serveis a Suècia. L'empresa sueca ho tindrà difícil per competir

Foto de família de la cimera de la UE celebrada l'1 de maig del 2004 a Dublín, el dia de l'ampliació als 25 membres actuals.

amb l'empresa eslovaca, ja que els costos eslovacs són més baixos, per salaris i per exigències de qualitat. És l'amenaça de l'anomenat dúmping social (abocar escombraries) –la progressiva minva de salaris i les condicions socials en un país–, provocat per l'entrada de competidors estrangers.

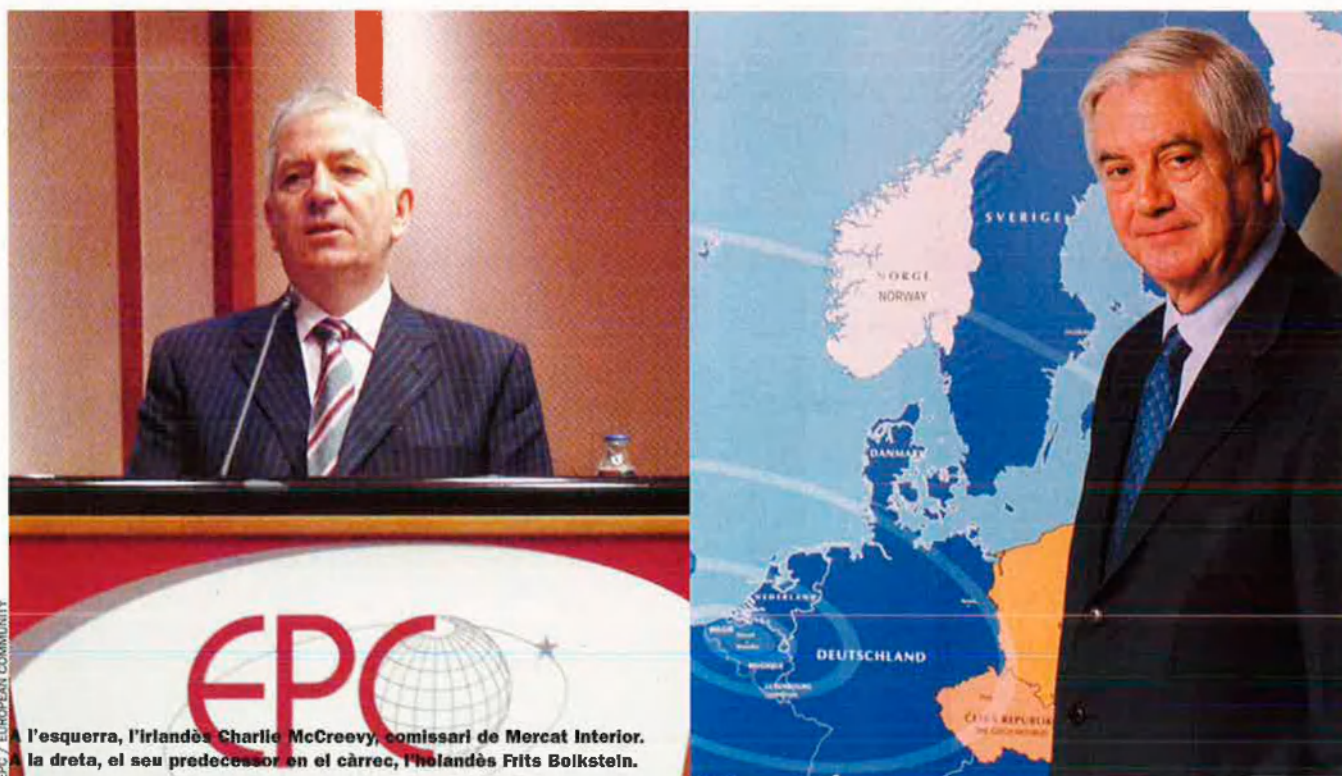
Ja fa anys que una directiva regula "l'enviament de treballadors" entre els països de la UE. Aquesta directiva deixa clar que l'empresa estrangera haurà de respectar el salari mínim, les condicions laborals i els convenis col·lectius del país d'acollida. Però la implícita falta de controls del principi del país d'origen, peça clau de la directiva de serveis, pot fer trontollar la pervivència dels estàndards sociolaborals propis de cada societat. És per això que algunes veus comencen a demanar la substitució del principi del país d'origen pel principi del país d'acollida. Això, o la completa exclusió dels serveis d'interès general de l'abast de la directiva. D'aquesta manera es garantiria que cada estat o autonomia continués definint el contingut i la qualitat dels seus serveis bàsics.

Lligat a la problemàtica del dúmping social, hi ha també la de la privatització induïda. Sense negar la continuïtat dels serveis públics, la directiva dóna entrada als operadors privats. Molts ens públics basen el seu pressupost, la capacitat de servei, en l'exclusivitat sobre un territori determinat. En un escenari de lliure competència entre l'esfera pública i la privada els ens públics es veuen abocats a profundes reestructuracions. Són processos que acostumen a desembocar en privatitzacions o en la creació de societats publicoprivades. Ara bé, caldria plantejar-se també si aquests processos poden fer perillar la provisió continuada dels serveis bàsics a la ciutadania.

Revisar la directiva comporta entrar en el mecanisme de la codecisió entre Parlament europeu i Consell Europeu. El text pot tenir fins a tres lectures. S'espera la votació en primera lectura entre juliol i setembre d'aquest any. De moment, el Comitè de Mercat Interior del Parlament europeu ja ha presentat una sèrie d'esmenes, que són una severa revisió de la naturalesa i abast de la directiva. El president del Parlament

europeu, el català Josep Borrell, comentava: "Una meitat d'Europa hi veu una amenaça per al model social europeu, i l'altra meitat hi veu traves al seu desenvolupament econòmic. La realització d'un mercat únic de serveis passa per l'equilibri entre l'obertura de mercats, els serveis públics, els drets socials i els drets dels consumidors."

La Comissió Europea reconeix la necessitat de canvis en la proposta de directiva, però insisteix a conservar l'esperit del text. Pels volts del 2008 hauria de començar a rodar un gran mercat europeu de serveis sense traves majors. En una conferència a l'influent *think tank* (equip de reflexió) European Policy Centre de Brussel·les, el comissari de Mercat Interior Charlie McCreevy va recordar amb vehemència el seu compromís amb la directiva de serveis. De fet, l'irlandès McCreevy defensa l'herència de l'anterior comissari, l'holandès Frits Bolkestein. El comissari actual es queixa que fins a l'arribada del referèndum francès ningú no havia parat atenció a la proposta de directiva. Sembla que els plans de la Comissió s'estan instru-

A l'esquerra, l'irlandès Charlie McCreevy, comissari de Mercat Interior. A la dreta, el seu predecessor en el càrrec, l'holandès Frits Bolkestein.

mentalitzant en la particular batalla entre els partits francesos.

En paraules de McCreevy, “de moment, els que s’oposen a la directiva tan sols han guanyat la batalla mediàtica. Alguns canvis són necessaris, però la directiva tirarà endavant. Hem re-

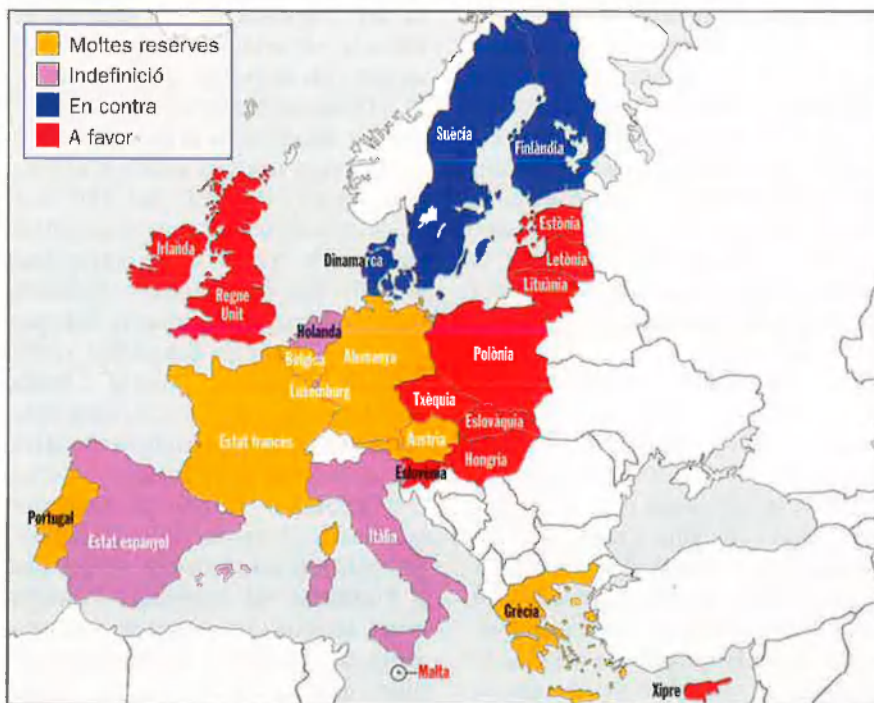
but senyals que ens indiquen cap on han d’anar aquests canvis. Però el debat ha de fugir de l’oposició d’interessos entre els països de l’Est i els vells estats membre. Amb el mercat únic tothom es beneficiarà. La meta és galvanitzar l’activitat econòmica europea”.

Sobre el fet de revisar el principi del país d’origen, el comissari planteja la possibilitat d’ampliar el ventall d’excepcions a aquest principi. Sobre els intocables serveis d’interès general, afirma que és “complicat” definir-los i que “acceptaria arribar a una entesa sobre què són i què no són serveis d’interès general”. I, pel que fa a l’amenaça de dúpung social, creu que “qualsevol disminució dels drets dels treballadors haurà de ser aclarida”.

Les forces a l’eurocambra estan dividides. Socialistes, Verds/ALE i Esquerra Unida demanen una revisió més o menys profunda de la proposta de directiva. Populars i liberals s’apressen a tirar endavant la directiva amb el mínim de retocs possible i els ultraestatalistes de l’UEN i ID s’hi oposen frontalment. En una manifestació a Brussel·les el 19 de març, i sota el lema “Més ocupació i de millor qualitat, defensa de l’Europa social, stop Bolkestein”, la Confederació Europea Sindical va escenificar el seu rebuig als plans de la Comissió. L’autèntic pare de la criatura, Frits Bolkestein, mentre es queixa que l’anomenen Frankenstein, sentència: “Els convenis col·lectius seran respectats. Només els autònoms en quedaran afectats.”

Donant suport a la concentració sindical a Brussel·les, l’eurodiputat dels

Europa i la directiva de serveis

Cinc models de l'estat de benestar

Partint de les ensenyances del teòric Goran Esping Anderson, podem establir uns tipus ideals d'estat de benestar. La següent classificació és orientativa ja que alguns estats desenvolupen models híbrids o en transició.

Pensions públiques, subsidis de desocupació, assistència bàsica, sanitat i habitatge són els components que amb diferents accents i combinacions donen lloc a diferents estats del benestar.

MODEL CONSERVADOR O CONTINENTAL

Orientat als ciutadans que treballen o que ho han fet recentment. Les contribucions durant la vida laboral es converteixen en una assegurança. La filosofia darrera d'aquest estat del benestar és la de "guanyar-se les garrofes". La família representa un paper molt important i la inserció laboral de la dona és incompleta. És el model més generós en despesa pública després del model socialdemòcrata.

MODEL FAMILIAR O MEDITERRANI

La redistribució de la riquesa en la societat es deixa en mans del mercat de treball. L'estat només actua en els casos de pobresa (estat del benestar residual). Després de demostrar la seva incompetència per trobar feina, el beneficiari pot gaudir de generosos subsidis d'atur i habitatge social.

MODEL SOCIALDEMÒCRATA O ESCANDINAV

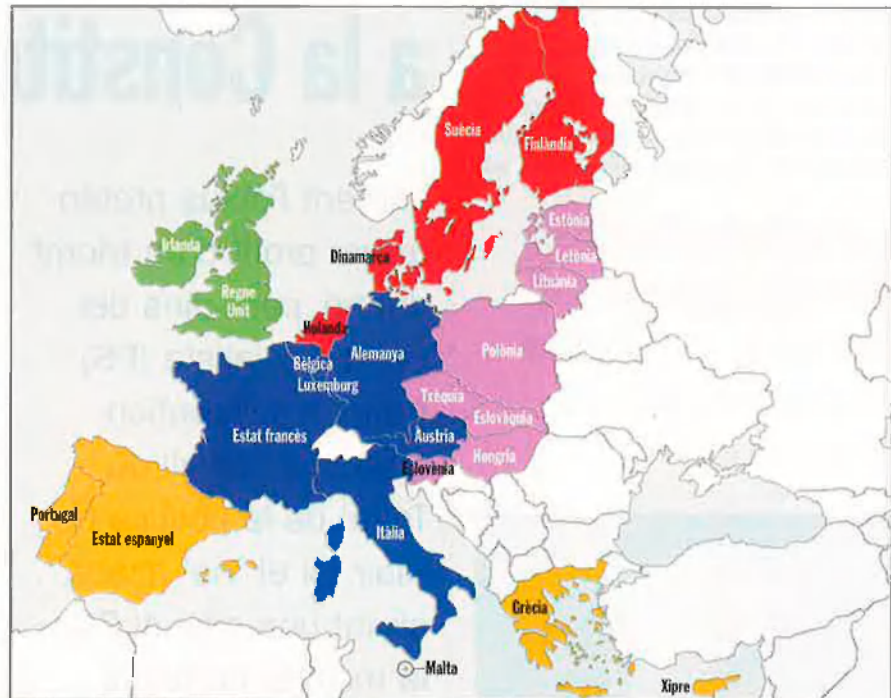
Inspirat en el model conservador, la solidaritat de la família cobreix les mancances de les polítiques socials. L'accés a certs serveis de la seguretat social és selectiu.

MODEL POSTCOMUNISTA O D'EUROPA CENTRAL

És el model més generós d'Europa. Dedicava fins a un 33% del producte interior brut a garantir el benestar social. Estableix el dret al treball, procurant que tota la població activa trobi feina. Igualment es facilita la sortida al mercat laboral a fi de reciclar-se a través de la formació. Els impostos prenen el lloc a les contribucions individuals i el sector públic representa un paper fonamental en l'oferta de serveis d'accés universal i subsidis permanents.

MODEL CONSERVADOR O CONTINENTAL

En els nous membres de la UE trobem un buit respecte al futur de la política social. La deconstrucció de les economies planificades, en què es garanteixen les necessitats mínimes, ha deixat pas a bosses de pobresa i grups socials vulnerables.

Verds/ALE Raül Romera comentava: "Ens oposem a tot allò que signifiqui la no-consolidació de serveis públics a Europa. Ens oposem al desmantellament dels serveis públics existents als estats d'Europa. El principi del país d'origen és profundament perillós. Aquest principi permetria a una empresa, per exemple, localitzar-se en un estat membre amb dèbils drets socials o ambientals i actuar sota aquesta legislació arreu d'Europa." I continuava: "Es pretén avançar cap a la completa liberalització dels serveis i no cap a la seva regularització a escala europea. La directiva sembla orientada a accelerar l'aplicació a escala europea de l'Acord General de Comerç de Serveis de l'OMC."

En clau optimista, suposem que l'activitat de les empreses estrangeres s'acomodi a la nostra cultura de serveis, a l'altura dels nostres estàndards socials,

laborals i salarials. Com a poble, encara hauríem d'afrontar una altra amenaça de primera magnitud.

El cap del gabinet del comissari de Mercat Interior, Martin Power, informava per a EL TEMPS que el criteri que ha de seguir una empresa que ofereixi un servei a l'estranger serà fer-ho en "la llengua que demani el consumidor". La proposta de directiva preveu establir uns "punts de contacte" per a la informació d'empreses. "El nombre

L'anomenat 'principi del país d'origen' és el punt que ha aixecat més controvèrsia

de punts de contacte a cada estat membre variarà segons l'organització de l'estat, tenint en compte les competències regionals i locals."

Aquest serà, de fet, el punt clau perquè Barcelona disposi d'un "punt de contacte" propi que informi les empreses estrangeres que aquí volem ser servits en català. Però, tot i així, una empresa estrangera que actuï a tot l'estat espanyol difícilment parlarà compte a prestar el seu servei en català quan operi als Països Catalans. Aquesta proposta de directiva de serveis representa, evidentment, una greu amenaça a la inacabada normalització lingüística, de manera que queda en les nostres mans la salvaguarda del tronc de la cultura catalana. I no es podrà assegurar d'una altra manera aquesta normalització lingüística sinó amb la participació adequada de les institucions catalanes en la revisió en curs

de la directiva, com també en la supervisió activa de l'acció de les empreses que participin en el mercat català.

Per a tots els europeus, la cruïlla de camins és històrica. En els cercles comunitaris serà difícil, per traumàtic, albirar la via correcta per avançar sense perdre cap maleta en el trajecte. Molts debats s'entrecreuen. És aquesta l'enèsima batalla entre proteccionistes i lliurecanvistes?, vol infligir la dreta el cop de revés definitiu a la gran conquesta històrica de l'esquerra, els serveis so-

La proposta de liberalització dels serveis pot frenar la normalització lingüística

CHRIS LUSON

Banc Central Europeu.

cials públics?, s'infiltra imparable el projecte d'integració europea en el més preuat baluard de la sobirania estatal, l'obra singular que és cadascun dels estats del benestar?, hi ha una pugna entre els diversos models d'estat del benestar per una hegemonia que anihili els altres?

Si és aquest el cas, ens encaminen cap al model anglosaxó, revisat a la baixa. L'estat abandona la funció redistribuidora per passar a ser un inversor selectiu sobre el teixit social.

Miquel Àngel Díez i Besora

Laurent Fabius vol capitalitzar el no francès a la Constitució europea

Laurent Fabius pretén treure profit d'un triomf del no, però dins del Partit Socialista (PS) francès desconfien d'aquest 'cavall de Troia' de la política de Blair. Si el 'no' acaba obrint una crisi al PS, la majoria preferiria rescatar Jospin, ara retirat.

Laurent Fabius vol ser president de la República francesa als seixanta anys. Ell va ser el primer ministre més jove de la V República —el 1984 tenia 38 anys— i ha ocupat quasi tots els càrrecs possibles i imaginables: auditor del Consell d'Estat el 1973, cap de gabinet de François Mitterrand el 1978, després d'haver-ne estat el conseller per als temes econòmics, ministre del Pressupost el 1981, d'Indústria i Investigació el 1983, primer ministre entre el 1984 i el 1986, simple diputat entre el 1986 i el 1988, dues vegades president de l'Assemblea Nacional (1988-1992 i 1997-2000) i ministre d'Economia i Finances (2000-2002). A més, ha estat també primer secretari del Partit Socialista durant dos anys, és alcalde de Grand Quevilly des del 1995, ha ocupat també càrrecs de caràcter regional i ha escrit cinc llibres sobre la seva feina i sobre com veu el

seu país. Mitterrand el va escollir com el seu hereu, però el jove Fabius es va mostrar desconsiderat amb el protector. "Ell és ell i jo sóc jo", va declarar per desmarcar-se de l'afer Rainbow Warrior, el vaixell de Greenpeace que els serveis secrets francesos van enfonsar a Nova Zelanda.

Parisenc, fill d'antiquari, milionari i entusiasta dels cotxes esportius, Laurent Fabius té la virtut d'aglutinar la gent en contra seu. Al PS, el corrent més fort no és el dels fabiusians —entre un 15 i un 20% dels militants— sinó el dit TSF (*Tout sauf Fabius*, és a dir, "tot excepte Fabius"). Dins la societat francesa genera la mateixa mena d'admiració i rebuig. Tothom el considera intel·ligent i capaç, però són pocs els que el voldrien votar. Perquè és d'origen jueu? Perquè és ric? Perquè els sembla massa liberal? Perquè no inspira confiança? Perquè és divorciat? Perquè troben insuportables els seus aires de superioritat? De tot una mica, sens dubte. El que ningú no s'esperava és que aquest Laurent Fabius, que els seus camarades de partit una mica esquerrens han criticat sempre per considerar-lo cap de fila del "socialliberalisme" i cavall de Troia del "blairisme" a la francesa, sigui ara la principal figura de l'esquerra favorable al no a la Constitució europea.

El magma que s'oposa al projecte de Constitució és notable. Els ultradretans del Front Nacional de Jean-Marie Le Pen coincideixen amb els trotskistes del carter Olivier Besancenot o de l'incombustible Arlette Laguillier; els sobiranistes de dreta de l'aristòcrata Philippe de Villiers van del bracet amb els sobiranistes d'esquerra de Jean-Pierre Chevenement; els socialistes Emmanueli, Mélenchon i Fabius diuen no, com el conservador Nicolas Dupont-